

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.21.328/2016/3. szám

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Csizmadia Zoltán ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve (címe)** szám alatti lakos **I. rendű, II.rendű felperes neve(címe)** szám alatti lakos **II. rendű, IV.rendű felperes neve (címe)** szám alatti lakos **IV. rendű és hivatásos gondnok neve (címe)** által képviselt **V.rendű felperes neve (címe)** szám alatti lakos **V. rendű felpereseknek** – a Dr. Petróczy Zoltán ügyvéd által képviselt **alperes neve (címe)** szám alatti lakos alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2016. június 29. napján kelt 4.P.21.854/2015/32. számú ítélete ellen a **IV. rendű felperes** részéről 34. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését **részben megváltoztatja**, és kötelezi az alperest, 15 nap alatt fizessen meg a **IV. rendű felperesnek** 1.000.000,- (Egymillió) forintot és ennek 2009. február 7. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félév utolsó, míg 2013. július 1. napjától a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A peres felek másodfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

Kötelezi az alperest, fizessen meg az államnak – külön felhívásra – 80.000,- (Nyolcvanezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket, míg a fennmaradó 160.000,- (Egyszázhatvanezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

Az alperes egy 1980 és 1985 között gyártott **(X)** gyártmányú motort akart beszerezni egy **(típus neve)** silózó gépbe. A motor indításával többször próbálkozott sikertelenül, ezért 2009. február 7-én a déli órákban segítségül hívta az **I. rendű felperest**. Időközben a helyszínre érkezett a felperes fia, **(fiú neve)** is, aki segített a motor beindításában. Sikertelen indítási kísérletek után a motor beindult, felpörgött, majd lendítőkereke szétrobbant, darabjai eltalálták **(fiú neve)**-t és az **I. rendű felperest**. A baleset következtében **(fiú neve)** a helyszínen életét veszítette. A ...-i Városi Bíróság 2011. május 23-án kelt **B...** számú ítéletével az **I. rendű felperes** és az alperes bűnösségét megállapította foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségében. A ...-i Törvényszék **Bf...** számú végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az **I. rendű felperes** a baleset során az arcbőr drótdarabkák okozta apró sérüléseit, a bal válllövizomzat roncslódását, a jobb alkar távoli harmad roncslódását, csuklótáji amputáltságát szenvedte el, melyhez a singcsont tört darabjainak részleges elvesztése is társult. Sérülése súlyos egészségromlás és maradandó fogyatékoság hátrahagyásával gyógyult. Bár az amputált végtagot visszavarrták, mozgásterjedelme beszűkült, fájdalma állandósult. A baleset évében több alkalommal

kórházi kezelésre szorult. Pszichés állapotában javulás következett be, jelenleg nála kóros gyászreakció nem, szorongás, dekoncentrálttság, labilis közérzet, valamint diffúz testi fájdalmak viszont észlelhetők, melyek a balesettel összefüggésben alakultak ki. Megfelelő gyógyszeres, illetve pszichoterápiás kezelés hatására nagy valószínűséggel teljes javulása várható.

A II. rendű felperes az I. rendű felperes felesége. Gyászreakciója jelenleg is kóros. Pessimista, túlérzékeny, kételkedő, bizalmatlan, sértődékeny, rossz kapcsolatteremtő készség jellemzi. Frustrációs toleranciaszintje alacsony, ez feszültebb együttélésre utal, de jelzi a merev autokratikus, egyszerű szabályrendszerek szerint működő társadalmi normákhoz való vonzódást. Az ilyen pszichés állapotok többszörös ismétlődése veszélyezteti fizikális és mentális állapotát, de közvetlen környezetére sem gyakorol kívánatos hatást. Főleg a IV. rendű felperes van kitéve a frusztrált állapotából származó regresszióknak, dühkitöréseknek.

Az – időközben elhunyt – III. rendű felperes kórelőzményében több betegség szerepelt, pszichológiai állapotát felmérni nem lehetett. Jogutódai a II. a V. rendű felperesek.

A IV. rendű felperes az I.-II. rendű felperesek gyermeke. Már 2008. február 27-től sajátos nevelési igényű gyermekként tartották nyilván a megismerő funkciók tartós és súlyos rendellenessége miatt. A zárkózott természetű gyermek bátyjával testvéri kötődésben élt. A családban elhatalmasodott harag, düh és verbális agresszió érzelmi ragályként rakódik rá, tovább nehezítve a helyzet által kialakult frusztrációkkal terhelt állapotát. Ebből menekülni képtelen, kiszolgáltatott az adott helyzetnek. A frusztrációk sokasága dühkitörésekbe, regresszív megnyilvánulásokba torkollik, a közöny, az apátia, a feszültségek elkerülése, a hárító magatartás jellemzi, mely főleg figyelmi, memorizálási funkcióinak, koncentrálási, kitartási készségének csökkenésével jár, tanulási problémákat váltva ki nála. Jelenleg túlvédi magát, ezt a külvilágot szeretné énjéből kizárni, mely túlterheli, lefárasztja. Érzelmi kötelékei az I. rendű felperes irányába harmonikusabbak, egészségesen fejlődtek, a II. rendű felpereshez kötődése bizonytalan, érzései ambivalensek. Családi otthonából merevség, egyhangúság, átláthatatlanság, érzelemhiányos hangulat sugárzik, ami ellen túlvédekezik. Időnként ebből lazul, de többnyire erre az érzelmi közegre megoldást nem talál, így könnyen reagál. A közöny érdeklődési szféráját úgy az iskolában, mint otthon beszűkíti, minimalizálja, így csökkentve előítéletes kudarcélményeit, mellyel jelenleg csak részlegesen képes megbirkózni.

A felperesek keresetükben a balesettel összefüggésben vagyoni és nemvagyoni káraik megtérítésére kérték kötelezni az alperest.

Az alperes ellenkérelmében felelősségét nem vitatta, de hangsúlyozta, a bíróság ugyanabban a bűncselekményben mondta ki jogerős ítéletével őt és az I. rendű felperest bűnösnek, így felelősségük egymás közt egyenlő arányban oszlik meg. A vagyoni kárigények egy részét vitatta, míg a nemvagyoni kártérítési követelés teljes elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest az I.-II. rendű felpereseknek egyetemlegesen összesen 164.000,- forint, az I. rendű felperesnek további 1.817.500,- forint, míg a II. rendű felperesnek 50.000,- forint vagyoni kártérítés és részösszegeként különböző időpontoktól megállapított késedelmi kamatai megfizetésére. Ezen túl az I. rendű felperesnek 2.000.000,- forint, a II. rendű felperesnek pedig 2.500.000,- forint nemvagyoni kártérítés és késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Indokolásában a Ptk. 339. § (1) bekezdésére, valamint 344. § (1) bekezdésére utalva kifejtette, az alperes és az I. rendű felperes felróhatóan megszegték a rájuk vonatkozó foglalkozási szabályokat, ami a lendítőkerék szétrobbanásához és a mozgási síkjában tartózkodók sérüléséhez, illetőleg halálához vezetett, így közös károkozásuk megállapítható. Egymással szemben magatartásuk felróhatósága egyenlő arányban oszlik meg. Ekörben jelentőséget tulajdonított a büntető bíróságok döntéseinek. Erre

tekintettel az alperest az I. rendű felperest ért kár fele részének, míg a további felpereseket ért teljes kár megtérítésére kötelezte azzal, hogy az I. rendű felperes helyett a felperestársaknak mint jogosultaknak teljesített kártérítés fele részben az I. rendű felperestől visszakövetelhető. Ezt is figyelembe véve a követeléseket az I. és II. rendű felperesek tekintetében részben találta alaposnak. Alaptalannak ítélte ugyanakkor a IV. rendű felperes nemvagyonai kárigényét. Rámutatott, annak eredményes érvényesítésére csak akkor nyílik lehetőség, ha a vagyoni kártól független és azon kívül eső – a károsult személyiségi jogait hátrányosan érintő – körülmény is igazolt. Miután a IV. rendű felperes esetében csak az állapítható meg, hogy ragaszkodott testvéréhez, közöttük életképes testvéri kapcsolat volt, de a veszteség rá gyakorolt hatását nem konkretizálta, az őt ért sérelem mértékének megítéléséhez elegendő körülményt nem bizonyított. A rendelkezésre álló igazságügyi orvosszakértői véleményből azt a következtetést vonta le, hogy a IV. rendű felperes személyiségében beállott változás okozati összefüggése a veszteséggel nem alátámasztott. Utalt arra, hogy a zárközöttségéről valló tanúk már a balesetet megelőző időszakra is így jellemezték, a tanulási képességet vizsgáló bizottság szakértői véleménye pedig azt erősítette meg, hogy már 2008. február 27-től SNI kategóriába került, így – a felperesek állításával szemben – állapotának a balesettel való okozati összefüggése hiányzik.

Az ítélet ellen a IV. rendű felperes terjesztett elő fellebbezést annak részbeni, az általa igényelt nemvagyonai kárigényét elutasító rendelkezésének megváltoztatása és az alperes 3.000.000,- forintban történő marasztalása érdekében. Hangsúlyozta, a szakértői vélemény azt támasztja alá, hogy a személyiségében beállott negatív változás oksági kapcsolatban áll a családot ért veszteséggel. A testvér elvesztése számára olyan feldolgozhatatlan esemény marad, amely felnőtté válásáig elkíséri, maradandó, negatív nyomokat hagy.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett részének helyes indokai szerinti helybenhagyására irányult. Kiemelte, a II. rendű felperes vizsgálatáról készült szakértői vélemény leszögezi, hogy fizikális és mentális állapota nincs jó hatással gyermekére, mivel folyamatosan és rendszeresen összehasonlítja az elhunyttal, rávetíti bizalmatlanságát, ezzel lényegileg megakadályozza testvére elvesztésének feldolgozását. A családi otthonból merevség, egyhangúság, átláthatatlanság sugárzik, ez ellen a IV. rendű felperes túlvédekezik. Álláspontja szerint személyiségének pozitív fejlődéséhez a II. rendű felperes hozzáállásának nagymértékű változására lenne szükség, melyre azonban az esély minimálisnak tűnik.

A fellebbezés **részben alapos.**

Az ítélet tábla lényegesnek tartja előrebocsátani, hogy a kártérítési felelősség alapja kapcsán álláspontja eltér az elsőfokú bíróságétól.

A tényállás szerint egy motor silózó gépbe való beszerelése, beindítása során szenvedett halálos balesetet **(fiú neve)**.

A Ptk. 345. § (1) bekezdése szerint aki fokozott veszéllyel járó tevékenységet folytat, köteles az ebből eredő kárt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt olyan elháríthatatlan ok idézte elő, amely a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül esik.

A fokozott veszéllyel járó tevékenységeket taxatív nem lehet felsorolni, általában ilyennek kell azonban tekinteni a számottevő gépi erő vagy energia igénybevételét. Ide tartoznak a gépi erővel működő, illetőleg elektromos berendezések, felszerelések. Mivel a technika fejlődésével ez a kör bővül, a bíróságnak mindig egyedileg kell eldöntenie, hogy az adott ügyben vizsgált tevékenység fokozott veszéllyel jár-e. A gépi erő, vagyis a motor szereléshez kapcsolódó működtetése – az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően – veszélyes üzemnek minősül, mely független attól, hogy a tevékenység ismétlődő, rendszeres vagy csak rövid ideig tart. Egy gép üzembe helyezése is

veszélyes üzemi felelősséget von maga után, ahhoz nem kell, hogy működése folyamatos legyen. A motor beindítása, annak többszöri megkísérlése pedig mindenképpen ide sorolható. Ebből eredően a károkozó üzembentartó felelőssége objektív, vétkességtől független, a fokozott veszéllyel járó tevékenységgel okozott kárt – mint a tevékenység folytatója, akinek érdekében a veszélyes üzem működik – köteles megtéríteni. A felelősség alól csak akkor mentesülhet, ha bizonyítja, hogy egyfelől a kárt elháríthatatlan ok idézte elő, másfelől ez az ok a veszélyes üzemi tevékenység körén kívül esett. A mentesüléshez a két körülmény együttes igazolása szükséges. Ez jelen esetben elmaradt. Az ok ugyanis egyrészt nem tekinthető külsőnek, másrészt eleve kizárható az elháríthatatlan külső okra való sikeres hivatkozás lehetősége akkor, ha a kár bekövetkezése a fokozott veszéllyel járó tevékenység folytatójának felróható, amit a büntetőbíróság jogerős ítélete egyértelműen alátámaszt.

A fellebbezés korlátaira (Pp. 253. § (3) bekezdés) tekintettel az ítélőtáblának kizárólag a IV. rendű felperes nemvagyoni kártérítés iránti igénye tekintetében kellett állást foglalnia, melynek alapja személyiségi jogsérelem.

A Ptk. 75. § (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak. A személyhez fűződő jogokat a törvény nem tartalmazza kimerítően, azonban az egészséghöz fűződő jog megsértését a Ptk. 76. §-a külön is nevesíti. Ilyen az egészséges, teljes családban éléshez való jog is, melyet ugyan a Ptk. külön nem nevez meg, de a baleset bekövetkezése idején hatályos Alkotmány 15. §-ából, amely a család intézményét alkotmányos védelem alá helyezte, levezethető és a bírói gyakorlat ezt alkalmazza is. A IV. rendű felperes nemvagyoni kártérítési igénye valójában a teljes, egészséges családban élés jogának elvesztésén és egészségének sérelmén, azaz kettős személyiségi jogsérelmen alapult.

A testvér halálával, szülei egészségi állapotának romlásával a IV. rendű felperes teljes, egészséges családban éléshez fűződő személyiségi joga sérült, hiszen ettől kezdve nem részesülhet a korábbiakkal azonos jellegű családi együttlétből fakadó élményekből és családi biztonságérzése is csökkent.

Az sem vitás, hogy a káreseménnyel összefüggésben bekövetkezett személyiségének, életminőségének hátrányos változása, személyes kapcsolatai elnehezültek, életlehetőségei – bizonyos fokig – korlátozottá váltak. A balesettel az I.-II. rendű felperesek életvitele felborult, a IV. rendű felperes felé megnyilvánuló magatartásuk – főként a II. rendű felperes esetében – negatívan változott.

És miután a II. rendű felperes pszichés állapota a baleset következtében hanyatlott, ami a IV. rendű felperesi gyermekre bizonyítottan fokozott lelki terhet ró, melynek következtében pszichés státusza is negatív irányba változott, egészséghöz fűződő személyiségi jogának sérelme is megállapítható.

A IV. rendű felperes lelki egészségének károsodásában nyilván jelentősen közrehatott a már korábban is kimutatott, az általánostól eltérő pszichés alaphelyzete, és igen jelentős mértékben édesanyja, a II. rendű felperes hozzáállása, amiről viszont a perben szakértői módszerrel kimutatták, hogy a káresemény egyik következménye. Ez látható abból, amit a IV. rendű felperesről készült szakvélemény is rögzít 8. oldalán. Leírja ugyanis, hogy bátyja halála miatt a családban elhatalmasodott harag, düh és verbális agresszió érzelmi ragályként rakódik rá, tovább nehezítve a helyzet által kialakult frusztrációkkal terhelt „hátizsákját”. Jelenleg túlvédi magát, szinte körbebástyázza énjét a feléje áramló kellemetlenségek kivédése végett, valószínűleg szeretné, ha e rengeteg probléma végre megoldódna vagy megszűnne teljesen. Ezt a külvilágot szeretné énjéből kizárni, mely túlterheli, lefárasztja. A közöny az iskolában és otthon is beszűkíti érdeklődését. A szakvélemény szerint szüksége volna szakember által segített alternatíva keresésre, családterápiára.

Így jelenlegi állapota, viselkedési problémái, zárkózottsága a káreseménnyel adekvát és releváns oksági kapcsolatban állnak, vagyis lelki egészségromlása – annak bizonyos foka – is összefügg vele.

Személyiségi jogsértés esetén a sérelmet szenvedett fél – egyebek mellett – kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint (Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pont). Ezek közé tartozik a nemvagyoni kártérítés is (Ptk. 355. § (4) bekezdés).

A nemvagyoni kártérítés körében vizsgálni kellett, hogy a IV. rendű felperest személyhez fűződő jogainak megsértése következtében milyen mértékű immateriális hátrány érte, mert az ilyen jellegű kárpótlás célja e sérelmek megfelelő kompenzálása, az elveszett életlehetőségek helyettesítése és az elszenvedett fizikai, valamint lelki sérülések kiegyensúlyozása. Az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI.1.) AB határozatában – egyebek mellett – kifejtette, hogy a nemvagyoni kártérítés jogintézménye az általános személyiségvédelem eszköze. Alkalmazásánál objektív mérce hiányában a bíróság mérlegelésén alapul a kár nagyságának megállapítása. A nemvagyoni kártérítés feltételeinek fennállása, a személyiségi jogsértés súlyossága kérdésében az egyedi tényállások elbírálása során a bíróságnak kell állást foglalnia.

A hozzátartozót ért sérelem vonatkozásában azt kell értékelni, hogy az azt megalapozó káresemény milyen hatással volt a károsult családra, azaz milyen változásokat idézett elő a családtagok életvitelében, életminőségében, életük jövőbeni lehetőségei körében, érzelmi és lelki fejlődésükben, személyiségük önmagvalósításában. Az igényt érvényesítő jogosultakat ért hátrányokat a Pp. 163. § (3) bekezdése alapján egyes köztudomású tények figyelembevételével kell meghatározni. Így értékelni kell, hogy egy gyermek elvesztése nyilvánvalóan megviseli a családtagokat, köztük a testvért is. Ezt alapulvéve kell meghatározni a hátrányok összevetése útján – a kialakult bírói gyakorlatra is figyelemmel – a kárpótlás azon összegét, mely alkalmas az immateriális hátrányok hozzávetőleges kompenzálására. Az ítélezés ezzel összhangban a nemvagyoni kárpótlás mértékének meghatározásánál a károsult személyi körülményeit, életkorát, a társadalomban elfoglalt helyzetét, a káreseménnyel összefüggő jövőbeli helyzetét, a jogsértés súlyát és a következmények súlyosságát, időtartamát értékeli, de figyelembe veszi a hasonló következményekkel járó korabeli káreseményekkel kapcsolatos ítélezési gyakorlatot is (hasonlóan: eBDT2010. 2296.).

A döntés során az ítéltábla a kettős személyiségi jogsérelmet, az ezekkel járó konkrét hátrányokat együttesen értékelte (BDT 2005/12/169.). A IV. rendű felperes nemcsak testvérét veszítette el, de édesapja is maradandó fogyatékoságot szenvedett, édesanyja pszichésen jelentősen sérült, amit évek óta kivetít gyermekére. A családi környezetből így hiányzik a gyermekek számára oly fontos mindennapos kiegyensúlyozottság, boldogság, ami az egyébként is sajátos nevelési igényű IV. rendű felperesre nyilvánvalóan negatívan hat. Ez a szakértői véleményből is levezethető.

Mindezeket mérlegelve az ítéltábla a nemvagyoni kártérítés összegét – a kialakult bírói gyakorlatot is figyelembe véve (EBH2009. 2041., eBDT2012. 2638., Kúria Pfv.III.21.956/2012/5., Szegedi Ítéltábla Pf.III.20.032/2010/14., Pécsi Ítéltábla Pf.I.20.390/2011/4., Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.675/2013/8.) – a káresemény bekövetkeztékori értékviszonyok alapulvétele mellett állapította meg 1.000.000,- forintban, megítélése szerint ez ad kellő kompenzációt a IV. rendű felperest ért immateriális hátrányok kiküszöbölésére.

A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, megfellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta és az alperest a IV. rendű felperes részére nemvagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte a Ptk. 301. § (1) bekezdés szerinti, a kár bekövetkeztétől (Ptk. 360. § (1) bekezdés) járó késedelmi kamatokkal növelten, míg egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A fellebbezés részben vezetett eredményre, azonban mivel az érdemben nem módosította nagymértékben a felek közötti pernyertesség-pervesztesség arányát, és a IV. rendű felperes igénye jelentősen eltúlzottnak nem volt tekinthető a nagy szórást mutató bírósági gyakorlat ismeretében, az

ítélőtábla a Pp. 81. § (2) bekezdésének alkalmazásával megállapította, hogy a felek maguk viselik a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket.

Az alperest a másodfokú pervesztességéhez igazodó le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viselésére a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. § (1) bekezdése alapján kötelezte, míg a fennmaradóról az IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján döntött, figyelemmel a felperesi személyes költségmentességre.

Szeged, 2017. március 10.

Dr. Kiss Gabriella s.k.	Bánfalvi-Bottyán Csilla s.k.	Bálint Attila s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró